

Секція 1.

Національна ідентифікація як цінність сучасної української студентської молоді

Голова – зав. каф. українознавства, проф. Н.М. Левицька

Модератор – проф. С.Б. Буравченкова

УДК 378.035: 172.15

Левицька Н.М., д-р іст. н., проф.

Національний університет харчових технологій (НУХТ), м. Київ

ПАТРІОТИЗМ У СИСТЕМІ ЦІННОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Нині питання гуманітарного та патріотичного виховання в Україні є надзвичайно актуальним. Це зумовлено низкою причин, які призвели до зміни ціннісних орієнтирів українського суспільства в цілому та студентської молоді зокрема, бо саме вона є головним рушієм цих суспільних змін. Якими ж причинами зумовлено ці зміни? Головними з них є нинішня політична ситуація в Україні, війна на сході країни, анексія Криму.

Усе це призвело до різкої зміни однієї ціннісної системи іншою. Розвиток української державності, побудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство передбачають орієнтацію на людину, її духовну культуру й визначають основні напрями виховної роботи з молоддю та модернізації навчально-виховного процесу. Державна «Концепція національного виховання» визначила головною метою школи передачу молодому поколінню «соціального досвіду, багатства духовної культури народу, його національної ментальності, своєрідності світогляду і на цій основі формування особистісних рис громадянина України», серед яких найважливішими є національна самосвідомість і розвинена духовність.

В основу національної системи патріотичного виховання покладено національну ідею, як консолідуючий чинник розвитку суспільства й нації в цілому. Форми й методи виховання ґрунтуються на народних традиціях, кращих надбаннях національної та світової педагогіки й психології [1].

Домінантою щодо патріотичного виховання молоді є формування у особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самої себе,

активної за формою та моральної за змістом життєвої позиції. У сучасному суспільстві поширений погляд на виховання як процес подолання негативних тенденцій у розвитку особистості й сприйняття вихованця лише як об'єкта виховних впливів [2].

Проте фахова підготовка студентської молоді є невід'ємною складовою процесу підготовки інтелектуальної еліти країни. Участь молоді у різноманітних студентських громадських об'єднаннях є своєрідною школою громадської та політичної активності сучасної української молоді. У процесі відходу від авторитарного типу навчання та виховання студенти отримують шанс оволодівати різноплановими професійними навичками, відстоювати, аргументувати власні політичні позиції, аналізувати та прогнозувати розвиток державно-політичних процесів. Сучасна соціокультурна ситуація стимулює поєднання в цілісний комплекс етнонаціональних уявлень, а також уявлень про об'єднання людей сучасного суспільства через механізми правової держави, громадянського суспільства, забезпечення прав і свобод людини. Українське студентство поступово втрачає схильність до того, щоб залишатися лише об'єктом виховних впливів і політики.

Нині в умовах політичних та етнонаціональних змін у розвитку України відбувається своєрідна соціалізація молоді до умов нового часу. Ідентифікаційні процеси, що відбуваються в студентському молодіжному середовищі засвідчують, що у ньому в сучасних умовах уживаються два процеси, які є наслідком балансування українського суспільства між західною та східною моделями суспільного розвитку. Отже, для України стала викликом необхідність утвердження нової ціннісної основи, що передбачає зрушення у свідомості молодого покоління за такими основними параметрами як набуття якісно нової історичної самосвідомості, яка підноситься до рівня національної мети, налаштування на співпрацю людей у різних сферах діяльності, формування громадсько-політичної активності, спрямованої на конструктивні суспільно значущі перетворення, подолання кризи ідентичності, вміння жити в умовах багатонаціональних культур та шанобливо ставитися до них. Українська молодь у нинішніх умовах починає шукати шляхи до демократичної самоорганізації на принципово новій етнонаціональній основі.

Цим зрушенням у свідомості молодого покоління покликані сприяти соціогуманітарні дисципліни, які є важливою складовою навчального процесу кожного українського вишу. Зважаючи на те, що патріотизм є частиною гуманітарної освіти він завжди посідав важливе місце в системі цінностей української держави. Ми ж акцентуємо увагу на ролі патріотизму в системі цінностей студентської молоді, зокрема, студентів Національного університету харчових технологій. В умовах політичних трансформацій у країні,

економічних перетворень, змін у повсякденному житті суспільства, геополітичному просторі спостерігається криза ідентичності українського суспільства, незадоволення духовними та соціальними потребами. Тому саме сьогодні, як ніколи, патріотичне виховання студентської молоді має стояти на першому місці у кожному виші. Адже висока патріотична самосвідомість та міцна громадянська позиція кожної молодої людини та й просто члена українського суспільства, консолідація навколо ідеї незалежності здатні реалізувати усі поставлені завдання щодо соборності України та її входження до європейського співтовариства.

Пріоритетом у патріотичному вихованні викладачів кафедри українознавства НУХТ під час занять зі студентами є те, що кожен мешканець України, до якого етносу він не належав би, мусить глибоко усвідомити, що альтернативи незалежності України немає, що це об'єктивний і закономірний процес історичного розвитку. Лише патріотизм, національна гордість, згуртованість та наполеглива праця зроблять нас повноправними членами європейського співтовариства. Колектив кафедри прагне сформувати у молоді комплекс громадянських якостей, глибоке розуміння ними належності до українського народу, своєї Батьківщини, готовність відстоювати та захищати її інтереси, реалізувати свій особистісний потенціал на користь України.

Опитування студентів університету, що провела кафедра українознавства, дають змогу зробити висновок, що найбільшу цінність для представників студентської молоді становлять любов близьких, родина, здоров'я, освіта, друзі, належність до українського народу, мир та змога творчої самореалізації.

Студентство ідентифікує себе з Україною, а ідеальним українцем у їхньому розумінні є той, хто любить свій народ і Батьківщину, поважає українську історію та культуру.

Простежується тісний зв'язок родинних традицій з українським корінням. Молодь наголошує на тому, що саме родина та навчальний заклад впливає на формування та становлення особистості, розвиток її етнонаціональних пріоритетів. Основне питання опитування студентів було присвячене з'ясуванню того, чи вважає респондент себе патріотом своєї Батьківщини. Більшість студентів зазначили, що вважають себе патріотами України. Це дозволяє сподіватися на те, що українська нація, її звичаї та традиції не загубляться у віках, а набудуть належного рівня підтримки й розвитку та примножаться у майбутньому. І ці сподівання ми покладаємо саме на студентську молодь.

Висновки. Опитування студентської молоді Національного університету харчових технологій засвідчило, що сучасний етап активізації етнічної ідентифікації української молоді відповідає процесам підвищення інтересу до

джерел свого походження, що виявляється в різноманітних формах: від спроби відродити давні звичаї, обряди, фольклор та інші форми традиційної культури до намагання зберегти свою молоду національну державу. І найголовніше те, що студентська молодь є патріотами своєї Батьківщини. Студентство вважає своїм головним завданням і готове відстоювати свою українську етнічну територію, історію, культуру, українські традиції, рідну мову, молоду українську державність.

Наше дослідження ще раз підтвердило, що позитивні зміни в будь-якому суспільстві в різних державно-політичних ситуаціях можливі лише за умов співпраці різних кіл громадськості: науковців, політиків, державних діячів, студентської молоді. Тому вдале реформування в країні призвело б до консолідації суспільства, ще більшого росту патріотизму, особливо молоді та стало б рушійною силою формування української політичної нації.

Література

1. Енциклопедія освіти / головний ред. В. Г. Кремень // Акад. пед. наук України. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
2. Мартинюк І. Національне виховання як основа розвитку активної особистості / І. Мартинюк // Урок української. – 2001. – № 7. – С. 29-33.